

Vergaderjaar 2004–2005

27 858

Gewasbeschermingsbeleid

Nr. 51

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 september 2004

Met het oog op het geplande overleg op 7 oktober a.s. over gewasbescherming, doe ik u hierbij, mede namens de Minister van VWS en de Staatssecretarissen van SZW en VROM, aanvullend op de antwoorden op de gestelde vragen over de Nota Duurzame Gewasbescherming, informatie toekomen over beleidsvoornemens met betrekking tot de volgende drie onderwerpen:

1. de Bestrijdingsmiddelenwet 1962 (hierna: de wet) en nadere regelgeving,
2. de verhouding tussen Nederlandse en Europese eisen en
3. de vrijstellingen op grond van artikel 16aa van de wet (hierna de vrijstellingen).

Bij brief van 21 september jl. (zie bijlage) van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is omtrent het eerste punt om inlichtingen verzocht. De punten 2 en 3 zijn het vervolg op het terzake gestelde in de brief van 23 juni jl. (Kamerstukken II 2003/04, 27 858, nr. 48).

1. Naar een vernieuwde wet

In de genoemde brief van de vaste commissie is onder meer gevraagd hoe ik aankijk tegen de diverse initiatieven om te komen tot een nieuwe Bestrijdingsmiddelenwet. De wet wordt, mede als gevolg van vele wijzigingen, als onvoldoende transparant en helder ervaren. Dit heeft ook zijn weerslag op de uitvoeringspraktijk.

Dit probleem vloeit namelijk niet zozeer voort uit de wet, maar komt juist in belangrijke mate voort uit onderliggende uitvoeringsregelingen en de wijze waarop daaraan uitvoering wordt gegeven bij de toepassing van de zogenoemde Handleiding voor de toelating van bestrijdingsmiddelen (de Handleiding) van het College voor de toelating van bestrijdingsmiddelen (Ctb).

Reeds eerder heb ik mijn bereidheid uitgesproken om de huidige wetgeving kritisch te bezien op helderheid en consistentie. Daarbij heb ik steeds de voorwaarde gesteld dat vernieuwing van de wet- en regelgeving zou leiden tot een beter gewasbeschermingsbeleid. In het licht hiervan wil ik thans, alles overwegende, met voortvarendheid en in goede samenspraak met alle betrokken geledingen komen tot een vernieuwde wet. Daarbij wil ik de ruimte die de Gewasbeschermingsrichtlijn biedt maximaal benutten. Overigens meen ik dat een geheel nieuwe wet weinig of geen oplossing zal kunnen bieden voor de huidige problemen inzake procedures rondom vrijstellingen. Deze worden immers rechtstreeks bepaald door de interpretatie van het overgangsrecht van de Richtlijn, waarover thans prejudiciële vragen aanhangig zijn bij het Europees Hof van Justitie. Hieronder ga ik daar verder op in.

Ik acht het vooral van belang, om naast een vernieuwde, goede en helder opgestelde wet, te komen tot een integrale aanpak, waarbij niet alleen de wet, maar met name ook het onderliggend complex van regels wordt aangepakt. Daarbij wil ik gebruik maken van ideeën die zijn ontwikkeld door het CTB en door convenantpartners LTO, Nefyto en Agrodis. Daarnaast zullen uiteraard andere relevante partijen worden betrokken bij het proces. Ik ga dit proces open en met voortvarendheid in. Mijn departement is de voorbereiding hiervoor inmiddels gestart.

De bestaande kaders van de Gewasbeschermingsrichtlijn (en Biocidenrichtlijn) zijn hierbij leidend. De kunst is om het proces zo in te richten dat voldoende rekening wordt gehouden met de Europees voorgenomen wijzigingen van de Gewasbeschermingsrichtlijn. Aandachtspunt is verder dat er prejudiciële vragen zijn gesteld over het overgangsrecht van de Gewasbeschermingsrichtlijn en de Biocidenrichtlijn. Deze vragen zijn gesteld in het kader van de zogenoemde herprioritering (het huidige artikel 25d van de wet). Ook de uitkomsten van het project Gevaarlijke stoffen, gestart in het kader van het kabinetsprogramma Bruikbare Rechtsorde, zijn punt van aandacht bij de inrichting van het proces.

Ik zal mede namens de drie mede betrokken ministers (VROM, VWS en SZW) ook V&W en het Ctb (vanwege de Handleiding voor de toelating van bestrijdingsmiddelen) bij de vernieuwing van de wet betrekken. Daarnaast heb ik de convenantpartners uitgenodigd en wil ik zoals gezegd andere relevante partijen vragen aan het proces deel te nemen. Dit vergt de nodige regie en daar zal ik voor zorgen. Ik heb inmiddels de eerste afspraken gemaakt om te komen tot een transparant programma van werkzaamheden en een heldere inrichting van het proces.

Doel is om zo snel mogelijk te komen tot een voorstel voor een vernieuwde wet (zowel de «opgelijnde» wet zelf als het onderliggend complex van regels). Ik ga er daarbij vanuit dat alle betrokken partijen coöperatief meewerken, zodat in het voorjaar van 2005 een wetsvoorstel bij de Raad van State ter advisering voorgelegd kan worden. Begin 2005 zal ik de Tweede Kamer over de voortgang informeren.

2. De verhouding tussen Nederlandse en Europese eisen

Zoals in de nota duurzame gewasbescherming is aangegeven (blz. 29) wordt er een analyse uitgevoerd naar de verschillen tussen het Nederlandse en Europese toelatingsbeleid. Gebleken is dat Nederland voor een drietal onderwerpen een nadere invulling geeft aan de Europese eisen voor alle werkzame stoffen. Bovendien heeft Nederland er in 1995 voor gekozen de Europese eisen vrijwillig vooruitlopend op andere lidstaten op bestaande, nog niet geplaatste werkzame stoffen toe te passen.

Het gaat voor het aspect milieu om de onderwerpen:

1. uitspoeling,
2. waterorganismen,
 - a. onderdeel drift en
 - b. onderdeel MTR¹,
3. persistentie,
 - a. onderdeel MTR en
 - b. onderdeel bovengrens.

Het onderwerp uitspoeling (1) en het onderdeel drift (2,a) zullen worden gehandhaafd. Dit betreft Nederlandse eisen die, conform de mogelijkheden in de Gewasbeschermingsrichtlijn, nodig zijn voor de specifiek Nederlandse ecologische respectievelijk agrarische situatie.

De onderdelen betreffende het Maximaal Toelaatbaar Risico (2b en 3a) hebben geen betrekking op nationaal specifieke agrarische, fytosanitaire of ecologische omstandigheden, maar vloeien voort uit het nationale milieukwaliteitsbeleid (wat algemeen, d.w.z. breder dan landbouw, geldt). Zo het al nodig is aanvullende dossiereisen te stellen, worden deze geminimaliseerd. De staatssecretaris van VROM zal zorgen dat dit expliciet in de Handleiding van het CTB wordt opgenomen. De verwachting is dat met deze explicitering de wederzijdse erkenning van toelatingen uit andere lidstaten zo min mogelijk wordt belemmerd.

Daarnaast geldt ten aanzien van het onderdeel bovengrens (3,b) dat dit volgens de rechter in strijd is met de richtlijn. De Regeling uitvoering milieutoelatingseisen bestrijdingsmiddelen 2000 zal voor dit onderdeel worden gewijzigd.

Over de aspecten *arbeidsveiligheid* en *volksgezondheid*, zal ik voor de onderdelen die nog niet Europees geharmoniseerd zijn, dit jaar afspraken maken met mijn medebewindspersonen van SZW en VWS, in het kader van de vaststelling van de Handleiding. Voor de duidelijkheid: deze wijzigingen zullen naast het hierboven beschreven wetgevingstraject plaatsvinden.

3. De vrijstellingen²

Ik heb vanaf 2003 toepassing gegeven aan het instrument vrijstellingen om knelpunten in de bestrijding van plagen en ziekten als gevolg van onvoldoende middelenpakket aan te kunnen pakken. In januari van dit jaar leek deze aanpak te stuiten op juridische procedures van de milieubeweging.

Ik heb daarom in mijn brief van 31 maart 2004³ aangegeven dat ik met een aanvraagprocedure en een stevige toets tot erkenning van het knelpunt tot beter inhoudelijk onderbouwde besluiten wil komen. Deze aanpak heeft tot zoverre gewerkt dat de telers van vrijwel alle gegeven vrijstellingen effectief gebruik hebben kunnen maken. De juridische procedures die hieruit voortvloeiden zijn nog onder de rechter. Naar verwachting dient op 7 december 2004 bij de rechter in de hoofdzaak een versneld beroep inzake vrijstellingen.

In verband met de knelpuntenproblematiek heb ik in mijn brief van 23 juni 2004⁴ een onderzoek aangekondigd naar «de Nederlandse beoordelingsmethoden, dossiereisen en voorgeschreven onderzoeken voor bestrijdingsmiddelen» om deze te vergelijken met «de voorwaarden en dossiereisen in de ons omringende landen» voor bestaande, nog niet geplaatste werkzame stoffen.

Hieruit is gebleken dat het door mij gehanteerde toetsingskader voor vrijstellingen in belangrijke mate overeenkomt met de reguliere werkwijze

¹ Maximaal Toelaatbaar Risico.

² De vrijstellingen op grond van artikel 16aa van de wet.

³ Kamerstukken II 2003/04, 27 858, nr. 44.

⁴ Kamerstukken II 2003/04, 27 858, nr. 48.

in België en Engeland voor bestaande, nog niet geplaatste stoffen. Ook het Nederlandse toetsingskader kenmerkt zich ten aanzien van de geïnventariseerde, zogenoemde erkende knelpunten door eenvoud en het achterwege blijven van dossiereisen voor het gros van de gewasbeschermingsmiddelen.

Ik meen voorts dat toepassing van dit toetsingskader door het Ctb de voorkeur verdient en dan niet alleen voor de bedoelde knelpunten. Op deze wijze kan meer eenvoudig en regulier voor bestaande, nog niet geplaatste stoffen een structurele oplossing worden geboden. Bovendien wordt zo tegemoet gekomen aan opmerkingen van de Voorzieningenrechter over de verhouding tussen vrijstellingen en het reguliere toelatingssysteem.

Veelal betreffen de vrijstellingen uitbreiding van bestaande toelatingen. Ik verruim het toetsingskader en hevel het over van vrijstellingen naar reguliere toelatingen:

Als er sprake is van *een erkend knelpunt* (teelt/plaag combinatie volgens advies van de Plantenziektenkundige Dienst) geldt voor alle stoffen dat voor toelating of uitbreidingstoelating door het Ctb een zelfde toets wordt uitgevoerd als bij de vrijstellingen.

Dit betekent voor het aspect milieu dat bij eventuele normoverschrijdingen die zouden optreden bij een toelating, waar mogelijk, maatregelen worden voorgeschreven gericht op het verlagen van het risico voor het desbetreffende aspect. Voor de aspecten arbeidsbescherming en volksgezondheid wordt uitgegaan van het gebruikelijke toetsingskader¹.

Vervolgens besluit het Ctb op basis van bestaande dossiers en gegevens onder toepassing van het nodige expert-judgement over de toelaatbaarheid. Wanneer in een dossier specifieke gegevens ontbreken wordt door toepassen van expert-judgement voorkomen dat het middel direct wegens ontbrekende gegevens (zoals in de huidige situatie) niet wordt toegelaten.

Als er *geen sprake is van een erkend knelpunt* geldt eveneens voor alle op grond van artikel 25d van de wet aangewezen stoffen (herprioritering) dat voor toelating of uitbreidingstoelating een zelfde toets wordt uitgevoerd als bij de vrijstellingen, met echter één verschil: De (uitbreidings)toelating mag op zichzelf niet tot onaanvaardbaar milieurisico leiden. Vergeleken met het huidige toetsingskader voor (uitbreidings)toelating wordt dezelfde milieunorm gehanteerd, maar de toelatingsaanvrager hoeft geen nadere gegevens te leveren. De ontbrekende gegevens worden waar mogelijk en verantwoord met expert-judgement door het Ctb ingevuld op een met Engeland en België vergelijkbare wijze.

De beoordelingsmethoden voor erkende knelpunten kunnen ook voor essential uses² gehanteerd worden.

De staatssecretaris van VROM en ik willen dit beleid gestalte geven door in het voorjaar te komen tot:

- wijziging van het Besluit milieutoelatingscriteria bestrijdingsmiddelen;
- wijziging van de Regeling uitvoering milieutoelatingscriteria bestrijdingsmiddelen 2000;
- wijziging van de Handleiding voor de toelating van bestrijdingsmiddelen;
- aanpassing van de aanvraagformulieren en instructies bij het Ctb.

Voor erkende knelpunten wil ik de leges die het Ctb vraagt nader bezien.

Voor de duidelijkheid: deze wijzigingen zullen naast het hierboven beschreven wetgevingstraject plaatsvinden.

¹ Dit is het toetsingskader dat nu nog in de handleiding van het Ctb staat.

² Bestaande, niet geplaatste stoffen die door de Commissie tijdelijk onmisbaar worden geacht voor een specifieke teelt.

4. Verantwoordelijkheid bedrijfsleven

Met deze maatregelen doe ik al datgene wat mogelijk is om te komen tot een voldoende middelenpakket. Of deze maatregelen effect sorteren is echter ook afhankelijk van het bedrijfsleven (industrie en landbouworganisaties). De industrie is verantwoordelijk voor het aanvragen van toelating en de landbouworganisaties kunnen een dergelijke toelating vragen. Ik doe dan ook een beroep op het bedrijfsleven om hun verantwoordelijkheid in deze te nemen. Voor zover er nog sprake zal zijn van belemmeringen, bijvoorbeeld van financiële aard, kan het Fonds kleine toepassingen in belangrijke mate bijdragen aan een tegemoetkoming in deze kosten.

Ik hoop u hiermee met het oog op het overleg op 7 oktober a.s. adequaat geïnformeerd te hebben.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
C. P. Veerman

Aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de
staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en
Milieubeheer

Den Haag, 21 september 2004

Namens de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
bericht ik u het volgende.

Op 7 oktober 2004 spreekt de Kamer met u over de Nota duurzame
gewasbescherming. Ter voorbereiding op het overleg is u een aantal
vragen voorgelegd. In aanvulling op deze vragen verzoekt de commissie u
om een brief over de activiteiten die op dit moment binnen uw ministerie
en daarbuiten, bijvoorbeeld door LTO-Nederland, worden ondernomen
om te komen tot een nieuwe Bestrijdingsmiddelenwet. U wordt verzocht
bij deze brief in te gaan op de wenselijkheid om te komen tot een spoedige
aanpassing van de wet- en regelgeving en hoe u aankijkt tegen de
diverse initiatieven die genomen worden.

Gezien het geplande overleg op 7 oktober, verzoek ik u ruim voor dit
overleg uw antwoorden op de reeds in juli gestelde vragen en de nu
gevraagde aanvullende informatie aan de Kamer te zenden.

De waarnemend griffier van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur
en Voedselkwaliteit,
Van Leiden